

Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego

17. posiedzenia, 4. sesji VII. peryodu Sejmu galicyjskiego
z dnia 18. marca 1899.

T R E Ś Ć :

Urlopy pp. Rapaporta i Potockiego Romana.

Spis petycyi.

Sprawozdanie komisji budżetowej o wniosku Wydziału krajowego co do przedłużenia mocy obowiązującej ustawy z dnia 15. kwietnia 1894 Nr. 33. Dz. u. kr. o poborze krajowych opłat konsumcyjnych. Głos p. Romanowicza i przyjęcie wniosku komisji.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji budżetowej w przedmiocie umieszczenia w Zamku Oleskim dopełniającego kursu rolniczego szkoły ludowej w Olesku.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji prawnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wprowadzenia w życie ustawy o gminnych urządach rozjemczych.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji kolejowej o petycyach Wydziału pow. Jasielskiego i Rady miejskiej w Jasle co do wybudowania przez kraj kolei Dębica-Jasło i Koneczna-Bardyów.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji kolejowej o petycyach kilkunastu gmin i obszarów dworskich pow. Bocheńskiego w sprawie budowy kolei z Tymbarku lub Dobry do Kłaju lub Bochni.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji petycyjnej o petycyi ks. Bronisława Markiewicza przełożonego Towarzystwa «Powściągliwość i Praca» w Miejscu Piastowem o wstawienie się Sejmu do Stolicy Apostolskiej, aby rzezzone Towarzystwo otrzymało najwyższe zatwierdzenie kościelne i przywileje te same, jakie otrzymał ksiądz Bosko.

Sprawozdanie komisji dla reformy wyborczej w przedmiocie częściowej zmiany Statutu krajowego i Sejmowej ordynacyi wyborczej. Oświadczenie komisarza rządowego, głosy pp. Romanowicza, Bernadzikowskiego i sprawozdawcy Górskiego. Odroczenie rozprawy szczegółowej.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji szkolnej o petycyi gminy Kamionka wielka (powiatu Grzybowskiego) o zniesienie prestacyi w naturze na utrzymanie nauczyciela miejscowego.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji szkolnej o petycyi gminy Tłuczani i Kosowa (pow. wadowickiego) o przeprowadzenie nowej pertraktacyi w sprawie budowy nowej szkoły.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji szkolnej o petycyi gminy Łowczy (pow. Cieszanowskiego) o zniesienie prestacyi na płacę nauczyciela.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji szkolnej o petycyi gminy Grabówki (pow. Brzozowskiego) o przyspieszenie budowy szkoły.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji szkolnej o petycyi Zwierzchności gminnej Nowego Targu o odpisanie jednej raty zaległości na płace nauczycieli.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji drogowej o petycyi Rady gminnej w Pawłosowie (pow. Jarosławskiego) o udzielenie subwencyi na poprawę drogi gminnej.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji drogowej o petycyi zwierzchności gminnej i obszaru dworskiego w Jasiennej (pow. Nowosądeckiego) o wybudowanie drogi z Jasiennej do Korzannej.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji drogowej z petycyi Wydziału powiatowego w Brze-

sku o udzielenie subwencji na drogi już wybudowane oraz na drogi mające się w przyszłości budować.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji drogowej o petycji Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu w przedmiocie budowy drogi krajowej Chawłowie-Pysznica i uznania za krajową drogi powiatowej Tarnobrzeg-Majdan, tudzież o petycji Wydziału powiatowego w Nadwórnie o uznanie za krajową drogi Nadwórna-Markowce.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji drogowej z petycji gminy Dobra szlachecka o dozwolenie poboru opłat mytniczych od przewozu na Sanie.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji drogowej z petycji gminy i obszaru dworskiego w Zarwanicy o przedłużenie koncesji na pobór myta mostowego na rzece Strypie.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji drogowej z petycji Rady gminnej w Wysoce o uznanie drogi gminnej z Wysoki do Łańcuta za drogę I. klasy.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji sanitarnej o petycji Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego we Lwowie w sprawie poprowadzenia kontroli nabiątu sprzedawanego po miastach.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji drogowej o petycji Wydziału pow. w Jarosławiu w przedmiocie wypłaty subwencji z funduszu krajowego na budowę dróg.

Wniosek p. Abrahamowicza w sprawie rozdziału kontyngentu spirytusowego.

Interpelacja p. Styły o zniesienie loteryi.

Interpelacja p. Krempe w sprawie szkód zrządzanych przez zamulony kanał w powiecie Mieleckiem.

Interpelacja p. Krempe w sprawie rogatki w Zaleszanach pow. Tarnobrzęskiego.

Interpelacja p. Bojki w sprawie regulacji Nowego Brnia.

Interpelacja p. Milana o wykonywaniu ustawy o włączegostwie.

Interpelacja p. Krempe w sprawie trafik dla Kótek rolniczych.

Interpelacja p. Kramarczyka o regulacji Skawy pod Zatorem.

Porządek dzienny 18. posiedzenia.

Początek posiedzenia o godzinie 11. min. 20 przed południem.

Przewodniczący: J. E. Stanisław hr. **Badeni**, Marszałek krajowy.

Ze strony c. k. Rządu: Włodzimierz hr. **Łoś**, c. k. Radca Dworu.

Sekretarze pp. **Karatnicki**, **Niezabłowski** Stanisław, **Andrzej** hr. **Potocki** i **Urbański**.

Obecnych posłów 118.

Marszałek. Sejm w komplecie, posiedzenie otwieram. Protokół 15. posiedzenia uważam za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół z 16. posiedzenia złożony w biurze marszałkowskim do przejrzenia.

P. Rapaport prosi o urlop do końca sesji sejmowej p. Roman Potocki na dni 8. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto się z tem zgadza, zachęć rękę podnieść. (Większość). Przyjęte.

Proszę p. sekretarza o odczytanie spisu petycji.

Sekretarz p. **Karatnicki** (czyta): Spis petycji wniesionych po dzień 18. marca 1899.

1882. L. s. 1533. Bursa chrześcijańska w Brodach p. p. Sałę o zapomogę — do Wydziału krajowego.

1883. L. s. 1534. Trusz Iwan artysta malarz. p. t. p. j. w. — do Wydziału krajowego.

1884. L. s. 1535. Hajek Andrzej uczeń prywatnej szkoły śpiewu p. p. Bernardzikowskiego o subwencyę na kształcenie się — do Wydziału krajowego.

1885. L. s. 1536. Gminy Brzezówka, Zabrnie, Suchy grunt, Małec, Radgoszcz i Wola Wadowska p. p. Bojkę o regulacyę rzeki Upust — do komisji gospodarstwa krajowego.

1886. L. s. 1537. Zakrzewska Kamilla w Jarosławiu p. t. p. o wsparcie — do Wydziału krajowego.

1887. L. s. 1538. Gmina Prełuki pow. Sarnok p. p. Milana o regulacyę rzeki Osławy — do komisji gospodarstwa krajowego.

Marszałek. P. Milan ma głos dla uzasadnienia petycji.

(P. Milan nie obecny).]

Ponieważ p. Milan nie jest obecny, proszę czytać dalszy ciąg petycji.

1888. L. s. 1539. Gmina Jakubów powiat Dolina p. p. Niebyłowca przeciw ustawie budowlanej dla wsi i miasteczek — do komisji administracyjnej.

1889. L. s. 1540. Rerzniate pow. Dolina p. t. p. j. w. — do komisji administracyjnej.

1890. L. s. 1541. Gmina Perehińsko pow. Dolina p. t. p. j. w. — do komisji administracyjnej.

1891. L. s. 1542. Zarząd głównego Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie p. p. Małachowskiego w sprawie uregulowania nauki dopełniającej w szko-

łach ludowych — do komisji szkolnej.

1892. L. s. 1543. Ten sam p. t. p. a) o podwyższenie poborów nauczycielom zaliczonym do drugiej klasy płac, b) o przyznanie wyższego wynagrodzenia nauczycielom szkół Wydziałowych — do komisji szkolnej.
1893. L. s. 1544. Stowarzyszenie malarzy i lakierników we Lwowie p. t. p. o zaprowadzenie sądów przemysłowych — po komisji przemysłowej.
1894. L. s. 1545. Robotnicy murarscy we Lwowie p. t. p. j. w. — do komisji przemysłowej.
1895. L. s. 1546. Ci sami p. t. p. j. w. — do komisji przemysłowej.
1896. L. s. 1547. Towarzysze ciesielscy we Lwowie p. t. p. j. w. do komisji przemysłowej.
1897. L. s. 1548. Robotnicy kamieniarscy we Lwowie p. t. p. j. w. — do komisji przemysłowej.
1898. L. s. 1549. Malik Jan emerytowany droźnik w Krościenku p. p. Bednarskiego o podwyższenie emerytury — do Wydziału krajowego.
1899. L. s. 1550. Fabryka maszyn i narzędzi rolniczych przedtem M. Dornwald w Przemyśle przez posła Żardeckiego o pożyczkę 10.000 złr. — do komisji przemysłowej.
1900. L. s. 1551. Gmina miasta Olesko p. p. Schnella o budowę drogi z Oleska do Podhorzec — do komisji drogowej.
1901. L. s. 1552. Organiści i diaki powiat Pilzno p. p. Warzechę o polepszenie bytu — do komisji petycyjnej.
1902. L. s. 1553 Organiści i diacy pow. Żywiec p. p. Szweida j. w. — do komisji petycyjnej.
1903. L. s. 1554. Gmina Poruczyn powiat Brzeżany p. p. Okuniewskiego przeciw ustawie budowlanej dla wsi i miasteczek — do komisji administracyjnej.
1904. L. s. 1555. Gmina Płuhów powiat Złoczów p. t. p. j. w. — do komisji administracyjnej.
1909. L. s. 1556. Gmina Mników pow. Krakowskiego p. p. Paszkowskiego o przyjęcie kosztów utrzymania Dawida Grtnera' na fundusz krajowy — do Wydziału krajowego.

Marszałek. Przed przystąpieniem do porządku dziennego udzielałem głosu JE. ks. Sanguszcze.

JE. ks. Sanguszko. Upraszam, aby Wysoka Izba raczyła petycję l. 1866 przydzieloną do komisji gospodarstwa krajowego udzielić komisji solnej, albowiem ona z treści swej do tej komisji się kwalifikuje.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Przystępujemy do porządku dziennego.

Sprawozdanie komisji budżetowej o wniosku Wydziału krajowego co do przedłużenia mocy obowiązującej ustawy z dnia 15. kwietnia 1894 Nr. 33. Dz. u. kr, o poborze krajowych opłat konsumcyjnych. (All. 181).

Sprawozdawca poseł Zagórski ma głos.

Sprawozdawca p. Zagórski. (Zaczyna czytać sprawozdanie z All. 181).

Sekretarz p. Urbański. Wnoszę uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z nim zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Proszę p. sprawozdawcy o odczytanie wniosku.

Sprawozdawca p. Zagórski (czyta):

Wysoki Sejm raczy uchwilić:

1. Załączony /- projekt ustawy.

U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o poborze krajowych opłat konsumcyjnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Od płynów w niniejszej ustawie wyszczególnionych, a w kraju spożywanych pobierane będą na rzecz funduszu krajowego opłaty konsumcyjne, tudzież dodatki do pobieranych na rzecz skarbu państwa podatków konsumcyjnych.

§. 2.

W obrębie kraju całego pobierany będzie 30% dodatek krajowy do podatku konsumcyjnego od wina, moszczy i zacieru winnego, tudzież moszczy owocowego.

§. 3.

W okręgach akcyzowych miast Lwowa i Krakowa podlegać będą krajowej opłacie konsumcyjnej:

1. Gorące palone spirytusowe płyny, których zawartość alkoholu przepisany alko-

holometrem oznaczoną być może, (z wyjątkiem araku, rumu i koniaku) przy ich wprowadzeniu do spożycia w obręb linii akcyzowej; dalej przy wprowadzeniu tych płynów na ten sam cel, ze składu wolnego lub podlegającej opłacie konsumcyjnej gorzelnii, położonych w obrębie linii akcyzowych miast Lwowa i Krakowa, a to w kwocie 3 centów (sześć groszy) od każdego hektolitra i każdego stopnia alkoholu, według studzielnego alkoholometra (hektolitro-stopień alkoholu, liter alkoholu). W tej samej wysokości pobieraną będzie opłata, jako dodatek do państwowej opłaty produkcyjnej od gorzelni tej opłacie w myśl ust. państwowej z 20. czerwca 1888 podlegających, a w obrębie linii akcyzowych miast Lwowa i Krakowa położonych.

2. Rum, arak, koniak, likier jakoteż wszystkie inne słodzone gorące palone napoje, bez różnicy zawartości alkoholu, przy wprowadzeniu w obręb linii akcyzowej Lwowa i Krakowa w kwocie 4 zł. (8 koron) od każdego hektolitra.

3. Piwo wszelkiego rodzaju tak przy wprowadzeniu jak i przy wyrobie w kwocie pięćdziesięciu centów (jednej korony) od hektolitra.

Krajowe opłaty konsumcyjne, pobrane w oznaczonych okręgach akcyzowych, będą zwracane (restituowane) w tych samych wypadkach i w tym samym stosunku, w jakim zwracane bywają wedle istniejących przepisów opłaty, włącznie dodatki gminne.

§. 4.

We wszystkich innych miejscowościach kraju podlegać będą krajowym opłatom konsumcyjnym.

1. Gorące palone spirytusowe płyny, — których zawartość alkoholu przepisany alkoholometrem oznaczoną być może, (z wyjątkiem rumu, araku i koniaku) w kwocie 3 ct. w. a. (sześć groszy) od każdego hektolitra i każdego stopnia alkoholu według studzielnego alkoholometra (hektolitro-stopień alkoholu, liter alkoholu).

2. Rum, arak, koniak, likier, tudzież wszelkie inne słodzone gorące palone napoje, bez różnicy zawartości alkoholu, w kwocie 4 zł. (ośm koron) od hektolitra.

3. Piwo wszelkiego rodzaju w kwocie pięćdziesięciu centów (jednej korony) od hektolitra.

§. 5.

Krajowe opłaty konsumcyjne wyszczególnione w §. 4. nie mogą obciążać ani produkcji ani handlu, przeto opłaty te nie mogą być pobierane ani przy wyrobie palonych gorących spirytusowych płynów i piwa, ani też przy tychże wprowadzeniu do miejscowości lub w obręb kraju.

§. 6.

Od krajowych opłat konsumcyjnych, wymienionych w §. 3. i 4. niniejszej ustawy, wolne są te palone, gorące, spirytusowe płyny, którym według §. 6. ustawy o opodatkowaniu wódki z 20. czerwca 1888, Dz. p. P. Nr. 95 przyznane jest uwolnienie od opłaty konsumcyjnej

§. 7.

Spory, jakoteż przekroczenia niniejszej ustawy i odnośnych rozporządzeń, podlegają rozpoznaniu i orzeczeniu władz politycznych.

§. 8.

Władze polityczne mają prawo nakładać grzywny porządkowe do wysokości 100 zł. i kary kontrawencyjne do 20-krotnej wysokości tej kwoty, o którą skarb krajowy ukroczyć zamierzano a ewentualnie kary aresztu i zasądzać winnych na kosztą postępowania.

Orzeczenie karne może postanowić zarazem konfiskatę trunków i sprzętów służących do popełnienia przekroczenia. Koszta postępowania, grzywny i kary kontrawencyjne ściągane będą w drodze egzekucji politycznej.

§. 9.

Koszta postępowania wpływać będą do kasy c. k. władzy politycznej, grzywny zaś i kary kontrawencyjne do funduszu krajowego.

§. 10.

Dodatki do podatku konsumcyjnego, ustanowione w §. 2 niniejszej ustawy, pobierane będą razem z odnośnym podatkiem i przez te same organa.

Pobór opłat konsumcyjnych, ustanowionych przez §§. 3. i 4. niniejszej ustawy, unormowanym zostanie rozporządzeniem, wydać się mającem przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 11.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1900 a przestaje obowiązywać z dniem 31. grudnia 1904.

§. 12.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych i skarbu.
Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta.
Czy żąda kto głosu?

P. Romanowicz. Proszę o głos.

Marszałek. P. Romanowicz ma głos.

P. Romanowicz. Nie mam zamiaru długo zajmować uwagę Wysokiej Izby. Chciałem tylko zaznaczyć, że przedłożona ustawa o przedłużeniu poborów krajowych opłat konsumcyjnych jest tylko *maimum necessarium*, które się robi dlatego, aby w budżecie na rok przyszły nie pojawiła się wielka luka,

której nie mielibyśmy czem wypełnić. Opłaty krajowe konsumcyjne, jak ze sprawozdania można się przekonać, kosztuje ludność przeszło 1 $\frac{1}{2}$ miliona, a funduszowi krajowemu przynosi tylko 800.000 zł. To jest z ekonomicznych i finansowych względów wadliwe i długo utrzymać się nie powinno.

Ponieważ jednak wszelkie nadzieje, aby już na rok 1899 uzyskać udział w dochodach państwowych z dodatków pośrednich, albo uzyskać je w formie krajowych opłat konsumcyjnych, ponieważ te nadzieje zawiodły, przeto nie pozostaje nic innego, jak przedłużenie dotychczasowej ustawy.

Jeżeli zatem głosować będę i jeżeli postawię wniosek dla przyjęcia „*en bloc*” tej ustawy, to czynię to w tej niepłonnej nadziei, że jak to będzie zaznaczone w sprawozdaniu generalnem referenta o budżecie, Wysoki Sejm chętnie przychyli się do tego, aby próbować otwarcia innych źródeł dochodów dla funduszu krajowego, któreby były dostatecznie obfite.

Zaznaczywszy tedy, że wbrew lepszemu naszemu przekonaniu ostatecznie jako za złem nieuniknionem, za tą ustawą głosować musimy, kończę z wnioskiem pod względem formalnym aby projekt ten przyjąć „*en bloc*”.

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa ogólna zamknięta. Przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

P. Romanowicz postawił wniosek przyjęcia ustawy „*en bloc*”.

Kto się z tym wnioskiem zgadza rączy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje tę ustawę „*en bloc*”, rączy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęta.

Sprawozdawca p. **Zagórski**. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Kto się z tym wnioskiem zgadza rączy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Kto przyjmuje tę ustawę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęta.

Proszę o odczytanie 2. rezolucyi.

Sprawozdawca p. **Zagórski**. (czyta)

Sejm wzywa c. k. Rząd do wydania w porozumieniu z Wydziałem krajowym takich przepisów wykonawczych do ustawy o poborze krajowych opłat konsumcyjnych, któreby normowały wyraźnie i niewątpliwie sposób pobierania tychże opłat, ułatwiały ten pobór i wzmocniły kontrolę tegoż, w ogólności zapewniły jak najściślejsze wykonywanie wspomnianej ustawy dla dobra funduszu krajowego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu. (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje tę rezolucyę, zechce rękę podnieść. (Większość) Jest przyjęta.

Następuje: Sprawozdanie komisji budżetowej w przedmiocie umieszczenia w Zamku Oleskim dopełniającego kursu rolniczego szkoły ludowej w Oleksu.

Sprawozdawca poseł **Kozłowski** ma głos.

Sprawozdawca p. **Kozłowski**. (Zaczyna czytać sprawozdanie z all. 182.)

Sekretarz p. **Niezabitowski**. Wnoszę uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z nim zgadza zechce rękę podnieść. (Większość) Wniosek jest przyjęty.

Proszę p. sprawozdawcy o odczytanie wniosków.

Sprawozdawca p. **Kozłowski**. (Czyta)

Wysoki Sejm rączy uchwalić:

1) Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia z c. k. władzami szkolnemi układu o oddanie części Zamku w Oleksu wraz z gruntami doń należącymi w bezpłatne używanie na cel umieszczenia w nim dopełniającego kursu rolniczego szkoły ludowej w Oleksu z zastrzeżeniem, iżby zachowaną była możność zwiedzania każdego czasu bez żadnych opłat tej przynajmniej części Zamku, z którą łączą się najściślej wspomnienia z życia króla Jana III.

2) Sejm upoważnia Wydział krajowy do przeprowadzenia w Zamku Oleskim niezbędnych dla powyższego celu robót adaptacyjnych i konserwacyjnych kosztem nieprzekraczającym sumy 10.000 zł. i wstawia tę sumę do budżetu funduszu krajowego na rok 1899 jako kredyt do dyspozycji Wydziału krajowego.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa ogólna zamknięta. Przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Proszę p. sprawozdawcy o odczytanie punktu pierwszego.

Sprawozdawca p. **Kozłowski**. (Czyta)

Wysoki Sejm rączy uchwalić:

1) Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia z c. k. władzami szkolnemi układu o oddanie części Zamku w Oleksu wraz z gruntami doń należącymi w bezpłatne używanie na cel umieszczenia w nim dopełniającego kursu rolniczego szkoły ludowej w Oleksu z zastrzeżeniem, iżby zachowaną

była możność zwiedzania każdego czasu bez żadnych opłat tej przynajmniej części Zamku, z którą łączą się najściślej wspomnienia z życia króla Jana III.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje punkt I. zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Proszę p. sprawozdawcy o odczytanie punktu drugiego.

Sprawozdawca p. Kozłowski. (Czyta)
2) Sejm upoważnia Wydział Krajowy do przeprowadzenia w Zamku Oleskim niezbędnych dla powyższego celu robót adaptacyjnych i konserwacyjnych kosztem nieprzekraczającym sumy 10.000 zł. i wstawia tę sumę do budżetu funduszu krajowego na rok 1899 jako kredyt do dyspozycji Wydziału krajowego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje punkt II. zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Z kolei następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wprowadzenia w życie ustawy o gminnych urządach rozjemczych. (All. 183).

Sprawozdawca poseł Fruchtman ma głos.

Sprawozdawca p. Fruchtman. (Zaczyna czytać sprawozdanie z all. 183).

Sekretarz p. Urbański. Wnoszę uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Proszę p. sprawozdawcy o odczytanie wniosku.

Sprawozdawca p. Fruchtman (czyta):

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Z uwagi, że przyczynę niepomyślnego rozwoju gminnych urzędów rozjemczych upatrywać należy w dotychczasowem nieodpowiedniem ich urządzeniu i że celem umożliwienia przyjęcia się tej instytucji u ludności i rozwoju należytego potrzebną jest przede wszystkim zmiana obowiązujących obecnie przepisów odnośnych, z uwagi, że projekt c. k. Rządu przedłożony Izbie Panów na XI sesji Rady Państwa zmierzający do zmiany i uzupełnienia ustawy z dnia 21. września 1869 dz. p. p. Nr. 150 w kierunku rozszerzenia kompetencji przedmiotowej gminnych urzędów rozjemczych i nałożenia na strony pełnego rygору pod względem udawania się do

urzędu rozjemczego i stawiennictwa w tym urzędzie odpowiada interesom i potrzebom kraju,

wzywa się c. k. Rząd:

ażeby projekt rzezony ponownie Radzie Państwa przedłożył i w projekcie tym przepisy o należytościach stemplowych zastąpił postanowieniem, że od stempla wolne są nietylko wszelkie protokoły w urzędzie rozjemczym spisywane i wszelkie podania do urzędu tego wnoszone, tudzież pierwsze wygotowania dokumentu urzędowego — ale także wolne są od stempla wpisy ugód do księgi urzędowej, z wyjątkiem wypisów ugód potrzebnych, celem uzyskania egzekucji w Sądzie.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji kolejowej o petycyach Wydziału pow. Jasielskiego i Rady miejskiej w Jasle co do wybudowania przez kraj kolei Dębica-Jasło i Koneczna-Bardów. (All. 184).

Sprawozdawca poseł Weigel ma głos.

Sprawozdawca p. Weigel. (Zaczyna czytać sprawozdanie z all. 184).

Sekretarz p. Urbański. Wnoszę uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z nim zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty. Proszę p. sprawozdawcy o odczytanie wniosku
Sprawozdawca p. Weigel (czyta):

Komisja kolejowa wnosi, Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się Wydział krajowy, aby w dalszym ciągu wykazanych w sprawozdaniach za r. 1897 i 1898 czynności od interesentów szczegółowe obliczenie rentowności i zabiegów w celu dostarczania środków pieniężnych przez kapitalistów przysporzyć się mających — dowodnie zażądał, a w programie przyszlejsiej kolei krajowych Jasło-Dębice-Zmigrod i Koneczną w dalszej ewidencji utrzymywał, iżby późniejsze projekta nie usunęły tej linii z pożądanej ewidencji programu.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji kolejowej o petycyach kilkunastu gmin i obszarów dworskich pow. Bocheńskiego w sprawie bu-

dowy kolei z Tymbarku lub Dobry do Kłaju lub Bochni.

Sprawozdawca poseł Binder ma głos. (All. 185).

(P. Binder nie jest obecny).

Ponieważ p. Binder jest nieobecny proszę innego z członków komisji kolejowej o zastąpienie. Zdaje mi się, że p. Weigel jest obecny. (Zwracając się do niego). Proszę szanownego posła o zastąpienie p. Bindera, który jest w tej chwili nieobecny.

P. Weigel. (Zaczyna czytać sprawozdanie z all. 185).

Sekretarz p. Urbański. Wnoszę uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z nim zgadza zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Proszę o odczytanie wniosku.

P. Weigel. (czyta):

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją Wydziału powiatowego w Bochni pod d. 30. grudnia 1898 do l. 382 w przedmiocie wybudowania kolei z Tymbarku lub Dobry do Kłaja lub Bochni przechodzi się do porządku dziennego.

Wnioskiem tym załatwiono zarazem petycję powiatu Limanowskiego do l. 1325/99 w tym samym przedmiocie.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czyżby kto głosu. (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji ks. Bronisława Markiewicza przełożonego Towarzystwa „Powściągliwość i Praca“ w Miejscu piastowym o wstawienie się Sejmu do Stolicy Apostolskiej, aby rzeczony Towarzystwo otrzymało najwyższe zatwierdzenie kościelne i przywileje te same, jakie otrzymał ksiądz Bosko. Sprawozdawca p. Olpiński ma głos. (All. 186).

Sprawozdawca p. Olpiński. (Zaczyna czytać sprawozdanie z all. 186).

Sekretarz p. Urbański. Wnoszę uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek o uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z nim zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Proszę p. sprawozdawcę o odczytanie wniosku.

Sprawozdawca p. Olpiński. (czyta):

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję księdza Bronisława Markiewicza, przełożonego Towarzystwa „Powściągli-

wość i Praca“ w Miejscu Piastowym o wstawienie się Wysokiego Sejmu do św. Stolicy Apostolskiej, aby rzeczony Towarzystwo otrzymało najwyższe zatwierdzenie kościelne i przywileje te same, jakie otrzymał ks. Bosko, — odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czyżby kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji dla reformy wyborczej w przedmiocie częściowej zmiany statutu krajowego i Sejmowej ordynacji wyborczej. (All. 187).

Sprawozdawca p. Górski.

Zamierzam w każdym razie zarządzić dyskusję ogólną a przed głosowaniem stwierdzić kwalifikowaną obecność posłów w Izbie.

Sprawozdawca p. Górski ma głos.

Sprawozdawca p. Górski. (Zaczyna czytać sprawozdanie z all. 187).

Sekretarz p. Urbański. Wnoszę o uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z nim zgadza zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Proszę p. sprawozdawcę o odczytanie wniosku komisji.

Sprawozdawca p. Górski (czyta):

Na podstawie niniejszego wyводу komisya wnosi:

Wysoki Sejm załączone dwa projekty ustaw a mianowicie projekt ustawy zmieniającej niektóre postanowienia statutu krajowego, oraz projekt ustawy zmieniającej niektóre postanowienia sejmowej ordynacji wyborczej uchwalić raczy.

Ustawa

z dnia . . . . .

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim, zmieniająca §. 3. statutu krajowego z dnia 26. lutego 1861 roku.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 3. statutu krajowego z dnia 26. lutego 1861 roku i ustawy z dnia 20. września 1866 roku, zawierającej dodatek do §. 3. statutu krajowego (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 22) w brzmieniu ustawy z dnia 23. maja 1896 Dz. ust. kr. Nr. 32 znoszą się.

§. 3. statutu krajowego ma brzmieć, jak następuje:

Sejm krajowy składa się ze stu sześćdziesięciu jeden członków, mianowicie:

a) z trzech arcybiskupów lwowskich, księcia biskupa krakowskiego, dwóch biskupów przemyskich, biskupa tarnowskiego i biskupa stanisławowskiego.

W razie wakującej stolicy arcybiskupiej lub biskupiej, administrator dyecezyi jest członkiem Sejmu krajowego.

b) z prezesa Akademii umiejętności w Krakowie;

c) z rektorów uniwersytetu krakowskiego i lwowskiego, tudzież rektora szkoły politechnicznej lwowskiej;

d) ze stu czterdziestu dziewięciu posłów wybranych, a to;

I. czterdziestu czterech posłów z klasy wielkich posiadłości gruntowych;

II. z trzydziestu jeden posłów miast w ustawie wyborczej wymienionych i izb handlowych i przemysłowych;

III. z siedemdziesięciu czterech posłów reszty gmin Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie z dniem jej ogłoszenia, co do powołania na członków Sejmu krajowego prezesa Akademii umiejętności w Krakowie i rektora szkoły politechnicznej we Lwowie, oraz co do wyboru dodatkowych 5 posłów z kuryi miejskiej z okręgów wyborczych Podgórze-Wieliczka, Bochnia-Wadowice, Gorlice-Jasło, Sanok-Krosno i Brzeżany-Złoczów.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Drugi projekt opiewa:

Ustawa

z dnia . . . . .

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem zmieniająca §§. 2., 3., 45., 47. i 49. sejmowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. lutego 1861 r.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 2., 3., 45., 47. i 49. sejmowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. lutego 1861 r. i ustawy z 23. maja 1896 Nr. 33. dz. u. kr. znoszą się w obecnej osnowie i mają brzmieć, jak następuje:

§. 2.

Pod względem wyboru posłów z miast tworzy główne miasto Lwów jeden okręg wyborczy.

Równie tworzą miasta: a) Kraków, b) Przemyśl, c) Stanisławów, d) Tarnopol, e) Brody, f) Jarosław, g) Drohobycz, h) Biała, i) Nowy Sącz, k) Tarnów, l) Rzeszów, m) Sambor, n) Stryj, o) Kołomyja. Każde jeden okręg wyborczy.

Nadto tworzą miasta: p) Podgórze i Wieliczka razem jeden okręg wyborczy,

r) Bochnia i Wadowice razem jeden okręg wyborczy,

s) Gorlice i Jasło razem jeden okręg wyborczy,

t) Sanok i Krosno razem jednem okręgiem wyborczym,

u) Brzeżany i Złoczów razem jeden okręg wyborczy.

Każde z tych miast jest oraz miejscem wyborów.

§. 3.

Lwów wybiera sześciu, Kraków czterech posłów, a każdy z innych w §. 2. wymienionych okręgów wyborczych po jednym.

W okręgach wyborczych utworzonych z dwóch miejsc, głównem miejscem wyborów jest miejscowość na pierwszym miejscu wymieniona.

Wszyscy do wyboru uprawnieni każdego miasta tworzą jedno ciało wyborcze.

§. 45.

Gdy wszyscy obecni wyborcy głosy swe podadzą, prezydujący Komisji wyborczej głosowanie ogłosić ma za skończone; poczem podwójny spis głosowania przez Komisję wyborczą i Komisarza wyborczego podpisany i natychmiast skrutynowanie rozpoczętem będzie. Rezultat ukończonego obliczenia głosów prezydujący Komisji wyborczej natychmiast ogłosić powinien.

W okręgach wyborczych utworzonych z dwóch miejsc wyborów przewodniczący Komisji wyborczej dodać powinien, że o ogólnym rezultacie głosowania dowiedzieć się będzie można w głównem miejscu wyborów. Komisarz wyborczy odeszle akta natychmiast temu urzędnikowi politycznemu, któremu poruczono ułożenie ogólnego rezultatu wyboru w głównem miejscu wyborów. Ten ostatni zaś winien zbadać z nadesłanych aktów wyborczych ogólny wynik głosowań w obu miejscach wyborów i takowy pisemnie zestawić.

§. 47.

Jeżeli przy głosowaniu na jednego lub drugiego wybrać się mającego posła nie wypadła taka większość głosów, wówczas przedsięwziętem będzie drugie skrutynium, a gdyby i przy tem potrzebna większość głosów do skutku nie przyszła, przystąpi się do ściślejszego wyboru.

W okręgach wyborczych, złożonych z dwóch miejsc wyborów, czynności te w obydwu miejscach wyborów zarządzi starosta powiatowy, w którego powiecie leży główne miejsce wyborów.

§. 49.

Gdy potrzebna ilość posłów należycie wybraną została, protokół czynności wyborczy będzie zamknięty, przez członków Komisji wyborczej i komisarza rządowego podpisany wspólnie, przy załączeniu spisów głosowania i list obliczania głosów, a względem wyboru posłów gmin wiejskich także przy równoczesnem załączeniu aktów wyboru wyborców zapieczętowany, napisem treść wyrażającym opatrzony i komisarzowi rządowemu dla przesłania go Namiestnikowi oddany.

W okręgach wyborczych złożonych z dwóch miejsc wyborów należy po sprawdzeniu w głównym miejscu wyborów ostatecznego ogólnego wyniku, spisany z tej czynności akt ostateczny wraz ze wszystkimi z Komisji wyborczych nadesłanymi aktami odesłać Namiestnikowi kraju. Odnosi się to w razie ściślejzego wyboru także do aktów zarządzenie to uzasadniających.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Zaraz po ogłoszeniu niniejszej ustawy przeprowadzone będą wybory pięciu posłów z miast Podgórze i Wieliczka, Bochnia i Wadowice, Gorlice i Jasło, Sanok i Krosno, Bzeczany i Złoczów. Mandaty posłów wybranych przy tych wyborach trwać będą tylko do końca VII. peryodu wyborczego Sejmu galicyjskiego.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Głos ma zapisany p. Komisarz rządowy.

Komisarz rządowy radca dworu hr. Łoś. W sprawie tej idzie o dwie rzeczy, mianowicie: o powiększenie liczby posłów z miast i o przyznanie głosów wirylnych rektorowi szkoły politechnicznej we Lwowie i prezesowi akademii umiejętności w Krakowie.

Zaznaczam z góry, że co do obydwóch tych kwestyj, Rząd zastrzega sobie powzięcie decyzji aż do czasu, gdy ważna uchwała Wys. Sejmu przyjdzie do skutku. Widzę się jednak spowodowanym już obecnie zwrócić uwagę Wys. Izby na pewne wątpliwości, które zachodzą co do jednej z tych kwe-

sty mianowicie co do przyznania głosów wirylnych. W sprawie tej miałem już sposobność mówić na posiedzeniu Sejmu z 29. marca 1892 i powiedziałem wówczas:

„Co się tyczy wniosku o przyznanie głosu wirylnego rektorowi szkoły politechnicznej we Lwowie i prezesowi akademii umiejętności w Krakowie, to c. k. Rząd, jakkolwiek nie zapoznaje wysokiego znaczenia i powagi naukowej, jakich te instytucje używają, w ogóle jednak nie uważa powiększenia liczby głosów wirylnych w Sejmie krajowym za wskazane. Jeżeli w swoim czasie przyznany został głos wirylny rektorom uniwersytetów, to pochodziło to stąd, że uniwersytety nasze mają przeszłość wiekową i znaczenie historyczne.

W braku tych względów historycznych nie ma właściwej podstawy do ocenienia, czy i które żądanie, wychodzące, także od innych szkół wyższych i zakładów naukowych winny być uwzględnione lub nie.

Nadto zachodzi obawa, że przez przyznanie głosów wirylnych, przeniesioną zostanie walka stronnictw politycznych do odnośnych korporacji i instytucji ze szkoda, dla ich interesów naukowych, a wybór rektora, a względnie prezesa odbywać się może pod wpływem akcji politycznej“.

Otóż stwierdzić muszę, że te same wątpliwości istnieją i dziś i ponownie zaznaczam, że jeżeli pójdziemy o krok naprzód w przyznaniu głosów wirylnych, to nie wiadomo, gdzieby się później zatrzymać wypadało.

Co do Akademii umiejętności, nadmieniam jeszcze, że instytucja ta już ze względów na swój skład, oraz miejsce zamieszkania i przynależność państwową wielu ze swych członków, ma tego rodzaju charakter, że działalność jej ze względu na ogólne naukowe cele wychodzi po za granice Państwa. Z tych więc także względów nasuwają się wątpliwości, przemawiające przeciw przyznaniu pewnego udziału w sprawie praw politycznych Akademii umiejętności.

Ze względu na to, co powiedziałem, zostawiam ocenie wysokiej Izby, czyby nie było odpowiednem, obie te sprawy traktować oddzielnie.

P. Romanowicz. Proszę o głos.

Marszałek. Głos ma p. Romanowicz.

P. Romanowicz. Wysoki Sejmie! Prosiłem o głos wyłącznie tylko w celu złożenia imieniem tej grupy posłów, do której mam zaszczyt należeć, następującego oświadczenia. Posłowie demokratyczni tego Sejmu w rokueszłym wnieśli projekt reformy wyborczej sięgający znacznie głębiej i szerszej, aniżeli ten projekt, który teraz mamy przed

sobę. Oświadczam tedy, że trwamy w naszym przekonaniu, iż taka reforma jakąśmy w zeszłym roku wnieśli, odpowiada nie tylko społecznym i politycznym potrzebom kraju, ale zarazem temu wysokiemu interesowi politycznemu, aby podstawa wyborcza Sejmu nie była ciałniejsza od podstawy wyborczej Rady państwa i aby w ten sposób konieczny dalszy proces rozszerzenia autonomii nie natrafił na te zasadnicze zarzuty z jakimi się spotykać może dziś, kiedy podstawa wyborcza do Sejmu jest szczupłą. Oświadczam tedy imieniem przyjaciół politycznych, że trwamy przy tem przekonaniu i będziemy się starali wszelkimi parlamentarnymi sposobami dążyć do tego, aby taką reformę, jakąśmy w zeszłym roku zakreslili, przeprowadzić. Widząc w tym projekcie, który w tej chwili mamy przed sobą, częściowe zrealizowanie naszej zeszłorocznej myśli i tego czego, się słusznie od lat 30 dopominamy, oświadczam, że za tym projektem głosować będziemy.

P. dr. **Bernadzikowski**. Proszę o głos.

Marszałek. Głos ma p. Bernadzikowski.

P. Bernadzikowski. W tym samym duchu co p. Romanowicz chciałbym przemawiać i oświadczyć imieniem klubu, do którego należę — że okruczeństwo — bo tak nazwać go muszę — postępu w załatwieniu postulatów szerokich rzesz ludu co do rozszerzenia ordynacji wyborczej do Sejmu przyjmujemy i za nim głosować będziemy. Jednakże nie zrzekamy się bynajmniej na przyszłość, abyśmy tych samych postulatów, któreśmy podnieśli we wniosku przed dwoma laty nie mieli zamiaru jeszcze w przyszłości ponownie i dążyć wszelkimi sposobami parlamentarnymi do ich urzeczywistnienia a to tem bardziej, że żądania te są nie tylko naszymi ale i szerokich rzesz ludu.

Marszałek. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa ogólna zamknięta.

P. Sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca p. **Górski**. Wysoki Sejmie! Sprawa ta była tak obszernie omawianą w przeszłym roku, że mogę ograniczyć się do kilku słów, które będą parafrazą sprawozdania komisji, albowiem komisja przychodząc z wnioskami, które odczytałem jednomyślnie niemal z wyjątkiem jednego zastrzeżenia, uznała potrzebę przeprowadzenia w tym duchu reformy wyborczej a mianowicie rozszerzenia częściowego prawa wyborczego na rzesz kuryi miast i pomnożenia posłów z tej kuryi o 5 nowych mandatów i przez to samo powiększenia stosunku posłów wybieranych dotąd z kuryi miejskiej w porównaniu do innych kuryj na korzyść kuryi miejskiej o 5 nowych mandatów,

Przemawia za tem powiększeniem rozmiarów miast w ostatnich czasach w szczególności ta okoliczność, że bardzo wiele miast które wtedy, gdy uchwaloną została ordynacja wyborcza sejmowa, nie były jeszcze na tym stopniu materialnego i intelektualnego rozwoju, jakim się dziś cieszą, powtóre, że już ordynacja do Rady państwa niektórym miastom przyznała prawo bezpośrednich wyborów którego według dawniejszych ordynacji wyborczej sejmowej nie posiadają.

Uzasadniając te wnioski, które znakomitą większością głosów przyjęte zostały chciałbym jeszcze kilku słowami odpowiedzieć na oświadczenie p. komisarza rządowego. Słuchając z uwagą jego oświadczenia przyszedłem do przekonania, że to rodzaj ogólnikowego zastrzeżenia nie przesądzającego sprawy. Rozumiem, że Rząd powodując się w innych krajach koronnych tem, aby nie mnożyć tak zwanych posłów wirylnych, ale zdaje się, że u nas nie zachodzi pod tym względem obawa, ponieważ takiej nadmiernej liczby wysokich instytucji naukowych nie mamy nie posiadamy.

W roku 1881 było życzenie Sejmu tylokrotnie powtarzane, aby przyznać prezesowi akademii umiejętności, rektorowi szkoły politechnicznej we Lwowie prawo zasiadania w Sejmie.

Od ścisłego tego słowa znaczeniu to nie są wiryliści, bo są także wybierani przez ciało wyborcze i to z najwyższej i najważniejszej kuryi inteligencji. Jeżeli coś jest rzecz ujemną w tem, że rektor tylko jeden rok zasiada w izbie, co przyznaje, to tylko to że rektor uniwersytetu obierany jest tylko na jeden rok, lecz z drugiej strony nie jest temu winna ordynacja wyborcza, tylko te anormalne w uniwersytecie istniejące urządzenia, że rektor najwyższej instytucji naukowej urzęduje tylko jeden rok. Może tamte postanowienia będą z czasem zmienione jednym pociągnięciem pióra, może będziemy mieli rektorów takich, którzy będą urzędować przypuszczalnie lat trzy lub dłużej, ale trudno wówczas będzie zmienić zasadę ordynacji wyborczej.

Nie obawiałbym się także w tym względzie kraju, któremu bardzo wiele nie dostaje środków cywilizacyjnych ani zasobów wyższej inteligencji by przyznanie prawa zasiadania w Sejmie reprezentantom najwyższych naukowych instytucji, jakiegokolwiek zajdą kiedyś warunki było z niekorzyścią dla kraju; owszem zdaje mi się, że będzie to tylko z korzyścią dla tej pracy prawodawczej i ciała prawodawczego, jeżeli będziemy mieli w tym gronie jak najwięcej reprezentantów nauki których nikt nie mianuje ale których wybiera-

rają ci, którzy do tego wyboru najbardziej są powołani.

Co się tyczy zastrzeżenia względem akademii umiejętności niech mi wolno będzie uczynić uwagę, że ja jako poseł nie rozumiem zastrzeżenia, które imieniem Rządu uczynił p. komisarz rządowy. Dla mnie ta okoliczność, że członkami akademii umiejętności są nie tylko obywatele państwa austriackiego ale i poddani innych państw mieszkający n. p. w Warszawie lub w Poznaniu nie jest dostateczną przeszkodą, zwłaszcza, że członków takich jest bardzo mało przeważna większość więcej aniżeli $\frac{1}{6}$ części członków mieszka w Galicyi i są poddamymi austriackimi. Pozbawiać akademii umiejętności tego prawa, którem się cieszą inne instytucje na równi z nią stojące, ale starsze, dlatego, że one istniały wówczas, kiedy wprowadzano ordynację wyborczą, nie jest racjonalnem.

Na tych kilku uwagach kończę moje przemówienie i proszę najgoręcej Wysoką Izbę, aby zechciała przystąpić do dyskusyi szczegółowej i wnioski proponowane przez komisję przyjąć.

Marszałek. Proszę Panów zająć miejsca, bo niepodobna inaczej obliczyć obecnych posłów (Posłowie zajmują miejsca, posłowie ruscy wychodzą ze sali. — Po obliczeniu obecnych). Jakkolwiek jest jeszcze między pp. Sekretarzami różnica co do liczby obecnych posłów jednakże w żadnym razie kompletu kwalifikowanego nie ma, potrzeba 114 posłów, których niestety nie ma w Izbie. W skutek tego dyskusję szczegółową umieszczę na porządku dziennym poniedziałkowego posiedzenia.

Obecnie przystępujemy do następnego punktu porządku dziennego.

Sprawozdanie komisji szkolnej o petycji gminy Kamionka wielka (powiatu Grybowski) o zniesienie prestacyi w naturze na utrzymanie nauczyciela miejscowego.

Sprawozdawca poseł Kramarczyk ma głos.

Sprawozdawca p. **Kramarczyk** (czyta):
Sprawozdanie komisji szkolnej o petycji gminy Kamionki wielkiej powiat Grybów o zniesienie prestacyi w naturze na utrzymanie nauczyciela miejscowego.

Wysoki Sejmie!

Gmina Kamionka wielka powiatu Grybowski wniosła prośbę do Wysokiego Sejmu o zniesienie prestacyi w naturze na utrzymanie nauczyciela miejscowego o zamienienie tychże na kwotę pieniężną w wartości 40 zł. co popiera następującym wywodem:

Przed rokiem 1888 istniała w Kamionce Wielkiej szkoła parafialna, w której uczył dzieci tamtejszy organista za wynagrodzeniem

ściąganem w naturze od tamtejszych 112 gospodarzy, którzy posyłali swoje dzieci do szkoły a to w wysokości 8 korcy i 21 garncy żyta.

Gdy w r. 1888 szkoła ta została przekształconą na etatową naówczas Rada szkolna okręgowa w Grybowie zatrzymała tenże dattek w naturze po myśli Art. V. Ustawy z r. 1894. Dz. u. kr. Nr. 49. lecz obciążyła niem tylko owych pierwotnie korzystających ze szkoły 112 gospodarzy.

Gdy jednak obecnie stosunki pojedynczych gospodarstw w Kamionce Wielkiej zupełnie się zmieniły i obecnie zamiast 112. jest przez podział gruntu przeszło 200 gospodarzy, wskutek czego przy ściąganiu tychże prestacyi w naturze zachodzą wielkie trudności i w miarę coraz większego rozdrabniania gruntów jeszcze większe zachodzić będą.

Gdy wreszcie takiej zamiany na pieniądze domaga się gmina czyli obowiązani wraz z nauczycielem a Ustawa krajowa w Art. IV., VI. z 24. kwietnia 1894. Dz. u. kr. N. 49. nie stoi na przeszkodzie owszem zezwala na zamianę datków w naturze na kwotę pieniężną według oszacowania przez c. k. Radę szkolną okręgową dlatego komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

Petycję gminy Kamionki Wielkiej odstępuje się Radzie szkolnej kraj. do załatwienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji szkolnej o petycji gminy Tłuczani i Kosowa (pow. Wadowickiego) o przeprowadzenie nowej pertraktacyi w sprawie budowy szkoły.

Sprawozdawca poseł Kramarczyk ma głos.

Sprawozdawca p. **Kramarczyk** (czyta):

Sprawozdanie komisji szkolnej o petycji gminy Tłuczani i Kosowa powiatu Wadowickiego o zwolnienie stron konkurencyjnych od przeprowadzonej pertraktacyi względem budowy szkoły a zezwolenie na nową pertraktację w myśl ustawy krajowej z roku 1894 Dz. u. kr. Nr. 49.

Wysoki Sejmie!

Gmina Tłuczani i Kosowa powiatu Wadowickiego wniosły prośbę do Wysokiego Sejmu o zezwolenie na nową pertraktację stron konkurencyjnych celem wybudowania nowego budynku szkolnego a to po myśli ustawy krajowej z r. 1894, D. u. kr. Nr. 49. motywując swą prośbę następującymi dowodami.

W gminie Tłuczan górna istniała szkoła ludowa etatowa zorganizowana na podstawie orzeczenia c. k. Rady szkolnej krajowej z d. 19. grudnia 1894. jak załącznik do L. 29.211. okazuje. Szkoła ta jednak nie miała odpowiedniego budynku, ani mieszkania dla nauczyciela od lat kilkunastu, bo już w r. 1890. konkurencja szkolna uznała za konieczne przystąpienie do budowy nowej szkoły o dwóch salach naukowych i mieszkania dla nauczyciela, co też Rada szkolna okręgowa w Wadowicach swoim orzeczeniem z dnia 2-go października 1893. L. 920 zatwierdziła przyjmując kosztą budowy na strony konkurencyjne rozdzielić się mające w wysokości 7926 zł. 25 ct. w. a.

Ponieważ jednak tak gmina Tłuczan, jako też Kosowa są gminami małymi i bardzo biednymi gdyż pierwsza opłaca stałych podatków 662 zł. a Kosowa tylko 226 zł. przeto według przeprowadzonej repartycji przypadłoby na strony konkurencyjne zapłacić na budowę szkoły przeszło 700% co formalnie zrujnowałoby doszczętnie tamtejszą gminę a względnie strony konkurencyjne, z tych tedy powodów pomimo przeprowadzonej repartycji jeszcze w roku 1894. budowa szkoły do skutku nie przyszła, ani też przyjść nie może. Gdy wreszcie plan i kosztorys ówczesny wydaje się także stronom konkurencyjnym za drogi i zbyt ciężki ze względu na miejscowe stosunki.

Dlatego komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy!

Petycyę Gminy Tłuczan i Kosowa powiatu Wadowickiego odstępuje się Wydziałowi krajowemu w porozumieniu z Radą szkolną krajową do zbadania i zdania sprawy na następnej sesji sejmowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji szkolnej o petycyi gminy Łowczy (pow. Cieszanowski) o niższenie prestacyi na płacę nauczyciela.

Sprawozdawca poseł Kramarczyk ma głos.

Sprawozdawca p. **Kramarczyk** (czyta),

Sprawozdanie komisji szkolnej o petycyi gminy Łowczy pow. Cieszanowski o niższenie prestacyi na płacę nauczyciela.

Wysoki Sejmie!

Gmina Łowcza powiatu Cieszanowski wniosła prośbę do Wys. Sejmu o niższenie

prestacyi szkolnej na płacę nauczycieli motywując swą prośbę następującymi dowodami.

I. Iż gmina ta jest bardzo biedną, liczącą zaledwie 190 domów a mimo tego wystawiła w r. 1894 nowy budynek szkolny murowany kosztem 5000 zł. na pokrycie którego otrzymała zapomogę z funduszu krajowego tylko 100 zł. i od Rady powiatowej Cieszanowskiej także tylko 100 zł. a resztę 4.800 zł. musiała pokryć z własnych fundusów przez co się naturalnie zadłużyła.

Gdy prócz tego przy organizacji tamtejszej szkoły zobowiązała się opłacać rocznie na płacę nauczyciela kwotę 93 zł. 69 ct. a preliminarz szkolny wynosi także kwotę 64 zł. przeto czuje się wydatkiem tym nadto pokrzywdzoną.

Ponieważ według dołączonego budżetu okazuje się, że gmina ta na preliminarz szkolny opłaca rocznie 10% dodatków do podatków, zaś na prestacye nauczycieli zamiast 6% stosownie do art. 4. ustawy 1894 opłaca 19% przeto komisya szkolna wnosi.

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Petycyę gminy Łowczy odstępuje się Wydziałowi krajowemu celem porozumienia się z Radą szkolną krajową i zdania sprawy na najbliższej sesji sejmowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji szkolnej o petycyi gminy Grabówki (pow. Brzozowski) o przyspieszenie budowy szkoły.

Sprawozdawca poseł Kramarczyk ma głos.

Sprawozdawca p. **Kramarczyk** (czyta):
Sprawozdanie komisji szkolnej o petycyi gminy Grabówki powiatu Brzozowski o przyspieszeniu budowy szkoły.

Wysoki Sejmie!

Gmina Grabówka powiatu Brzozowski wniosła prośbę do Wysokiego Sejmu o przyspieszenie budowy szkoły przedkładając co następuje.

Według orzeczenia c. k. Rady szkolnej okręgowej w Brzozowie z dnia 7. maja 1898 do l. 472 uznaną została konieczność budowy szkoły w gminie Grabowce gdzie według sporządzonych planów i kosztorysów przeprowadzono rokowania ze stronomi konkurującymi i wszystkie dotyczące allegata odesłano do c. k. Rady szkolnej krajowej celem ostatecznego załatwienia i przedsięwzięcia budowy tejże szkoły po myśli ustawy z dnia 24. kwietnia 1894 Dz. nst. kraj. Nr. 49.

Ponieważ w tejże gminie stary budynek szkolny jest zupełnie zniszczony tak dalece, że co tylko grozi zawaleniem a do tego ciastny, że sala szkolna wynosi zaledwie $6\frac{1}{2}$ m. długości a $4\frac{1}{2}$ m. szerokości, do której uczęszcza przeszło 120 dzieci, przeto komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Petycję gminy Grabówki odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do zbadania i możliwego uwzględnienia celem przyspieszenia rozpoczęcia budowy szkoły.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje: Sprawozdanie komisji szkolnej o petycji Zwierzchności gminnej Nowego Targu o odpisanie jednej raty zaległości na płace nauczycieli.

Sprawozdawca p. Kramarczyk ma głos.

Sprawozdawca p. Kramarczyk (czyta):

Sprawozdanie

komisji szkolnej o petycji Zwierzchności gminnej Nowego Targu o odpisanie jednej raty zaległości na płace nauczycieli.

Wysoki Sejmie!

Gmina Nowy Targ opłacała do r. 1895 na płace nauczycieli tamtejszej szkoły ludowej 1471 zł. 45 ct. rocznie.

Orzeczeniem Wysokiej c. k. kraj. Rady szkolnej z dnia 23. stycznia 1895 l. 30253 prestatya ta podwyższoną została o kwotę 2500 zł. rocznie, czyli do wysokości 3971 zł. 45 ct.

Gdy jednak gmina ta w tymże samym czasie budowała u siebie nową szkołę kosztem 25000 złr., na którą to budowę oraz inne potrzeby gminy, zaciągnęła pożyczkę w krakowskiej kasie oszczędności 30000 zł. wskutek tego przy końcu roku 1897 nie mogąc podać tym wydatkom, wedle przedłożonego preliminarza gmina popadła w zaległości 7942 złr. 90 ct., którą to sumę na prośbę gminy Wys. Wydział kraj. rozłożył na 5 rat rocznych do spłaty po 1588 zł. 88 ct. gdy jednak pomimo tego rozłożenia gmina będąc przeciążoną wyżej wspomnianymi długami, nie mogąc na żaden sposób znaleźć pokrycia tych rat we własnym budżecie gminnym, którego wydatki dochodzą do 47000 złr. przeto uprasza o łaskawe odpisanie z zaległości powyższej przynajmniej jednej raty dłużnej na prestatye nauczycieli w kwocie 1588 złr. 88 ct.

Ponieważ z naprowadzonych okoliczności okazuje się, iż gmina ta budując szkołę ko-

sztem 25000 złr. nieotrzymała na ten cel żadnego zasiłku z funduszu szkolno-krajowego, lecz ponad własne siły wystawiła to, do czego by fundusz szkolno-krajowy w myśl ustawy z r. 1894 o budowie szkół był obowiązany dlatego komisya szkolna wnosi.

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Petycję zwierzchności gminnej miasta Nowego Targu odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania, wraz z c. k. Radą szkolną krajową i możliwego uwzględnienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje: Sprawozdanie komisji drogowej o petycji Rady gminnej w Pawłosio-wie (pow. Jarosławskiego) o udzielenie subwencji na poprawę drogi gminnej.

Sprawozdawca p. Olpiński ma głos.

Sprawozdawca p. Dr. Olpiński (czyta):

Sprawozdanie

komisji drogowej o petycji Rady gminnej w Pawłosiewie pow. jarosławskiego o udzielenie subwencji na poprawę drogi gminnej w Pawłosio-wie.

Wysoki Sejmie!

Droga gminna ciągnąca się wzdłuż całej wsi Pawłosio-wa przytyka obydwoma końcami do drogi powiatowej Jarosław-Hucisko. Ponieważ powyższa droga gminna, ciągnie się przez podmokłą nizinę, pomiędzy dwoma pagórkami, spływające więc wody, w czasie dłuższych ślot i topniejącego śniegu, do tego stopnia ją zatapiają, że z wiosną i w jesieni staje się nie do przebycia.

Droga ta jest bardzo uczęszczana tak przez miejscowych mieszkańców, jakoteż i okolicznych a najbardziej przez wojskowość, gdyż przy tej samej drodze znajdują się magazyny wojskowe ze słomą, sianem i drzewem, a gdy jeszcze weźmie się na uwagę codzienny przemarsz załogi wojskowej jarosławskiej, więc tak silna frekwencya psuje drogę bardzo.

Przed kilku laty gmina Pawłosiów, wraz z obszarem dworskim przy pomocy subwencji Wydziału powiatowego poprawiła tę drogę kosztem przeszło 1000 złr. lecz częsta frekwencya zrujnowała znowu tę drogę.

Rada gminna Pawłosio-wa wniosła petycję do Wydziału powiatowego w Jarosławiu, o przyjęcie tej drogi do klasy I. jednak na podstawie, że droga ta nie łączy dwu dróg głównych lecz jedną w dwu punktach, Wydział pow. prośby o przyjęcie do klasy I. odmówił, tylko poprawę tej drogi postanowił. Rada gminna w Pawłosio-wie na poprawę tej drogi uchwaliła dać robocizną po 5 dni

ponad prestacyę. obszar dworski zaś ofiarował na ten cel 1000 zhr.

Gdy atoli poprawa tej drogi będzie dość kosztować, bo droga ciągnie się na przestrzeni 6 klm. wniosła Rada gminna petycyę do Wysokiego Sejmu, o udzielenie stosownej subwencyi na poprawę wyżej wymienionej drogi. Z uwagi że Wysoki Sejm, uchwałą z dnia 23. października 1882 l. 51432 unormował warunki pod którymi mogą być udzielane subwencye krajowe na poprawę komunikacyi powiatowych i gminnych, przeto komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę Rady gminnej w Pawłosiowie powiatu jarosławskiego, o udzielenie subwencyi na poprawę drogi gminnej w Pawłosiowie odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia w myśl okólnika Wydziału krajowego z 22. grudnia 1882 l. 51.432.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt): Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje: Sprawozdanie komisji drogowej o petycyi zwierzchności gminnej i obszaru dworskiego w Jasiennej (pow. Nowosądeckiego) o wybudowanie drogi z Jasiennej do Korzannej.

Sprawozdawca poseł Bernadzikowski ma głos.

Sprawozdawca poseł Bernadzikowski (czyta):

Sprawozdanie komisji drogowej o petycyi Zwierzchności gminnej i obszaru dworskiego w Jasienny, w powiecie nowosądeckim o zarządzenie wybudowania drogi z Jasienny do Korzenny.

Wysoki Sejmie!

Gmina Jasienna wniosła w roku zeszłym petycyę do Wysokiego Sejmu o zarządzenie wybudowania drogi, któraby mogła połączyć tę gminę z drogą krajową Nowy Sącz - Korzenna i tym sposobem umożliwiła jej dogodniejszą komunikacyę z okolicznymi miastami i gminami.

W sprawie tej petycyi nie powziął Wysoki Sejm żadnej uchwały, odsyłając ją do załatwienia Wydziałowi krajowemu.

Obecnie wniosła do Wysokiego Sejmu rzeczona gmina wraz z obszarem dworskim ponowną petycyę, obszernie umotywowaną, podnosząc w niej trudności komunikacyjne, jakie się nastroczają z powodu braku odpowiedniej drogi, któraby łączyła tę gminę z najbliższą drogą krajową, biegnącą od Nowego Sącza przez Korzennę ku Stróżom w powiecie Grybowskiem.

Wyniki starań, jakie dotąd poczyniła gmina Jasienna w Wydziale pow. nowosądeckim i grybowskiem, przez którego terytorjum znaczniejsza część tej drogi przechodzićby musiała, oraz odezwy Wydziału krajowego z dnia 15. kwietnia 1898. L. 16.598. obracają się dotąd w sferze dobrych chęci i obietnic, jak to widać z załączonych do petycyi pism obu Wydziałów powiatowych, wystosowanych do gminy Jasienny.

Nie ulega wątpliwości, że prośba gminy Jasienny jest z wielu względów usprawiedliwiona.

Gmina ta bowiem otoczona ze wszystkich stron górami jest odcięta od reszty świata a ludność jej licząca około 1.000 mieszkańców, narażona jest na wielkie trudności i straty przy wywożeniu, lub dowożeniu produktów z okolicznych miast. Ułatwienie zatem komunikacyi przez wybudowanie wzmiankowanej na wstępie drogi przy współdziałaniu Reprezentacyi powiatowych w Nowym Sączu i Grybowie, oraz przy ewentualnej pomocy ze strony funduszu krajowego, może owe niedogodności zupełnie usunąć. Z tych powodów komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić: Petycyę zwierzchności gminnej i obszaru dworskiego w Jasienny Ls. 1040/99 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego załatwienia po myśli okólnika z dnia 22. grudnia 1882 r. L. W. Kraj 51.432.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu. (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji drogowej z petycyi Wydziału powiatowego w Brzesku o udzielenie subwencyi na drogi już wybudowane oraz na drogi mające się w przyszłości budować.

Sprawozdawca p. Bernadzikowski ma głos.

Sprawozdawca p. Bernadzikowski (czyta):

Sprawozdanie komisji drogowej z petycyi Wydziału pow. w Brzesku o udzielenie subwencyi na drogi już wybudowane, oraz na drogi mające się w przyszłości budować.

Wysoki Sejmie!

Powiat brzeski należy do rzędu tych powiatów, w których poprawa komunikacyi przez wybudowanie nowych, lub rekonstrukcyę starych dróg w ostatnich czasach znakomicie się podniosła. Dość powiedzieć, że w ubiegłych 10-ciu latach wybudował powiat 29 klm. dróg bitych za kwotę 58.201 zł. w czem mieści się subwencya z funduszu krajowego

zaledwie 9.500 zł. t. j. 19 $\frac{1}{2}$ % i 17.535 zł. jako zasiłek rządowy. Resztę t. j. 31.166 zł. pokrył fundusz powiatowy.

Drogi nowo wybudowane, lub w budowie będące mają pod względem komunikacyjnym nie tylko dla powiatu brzeskiego, ale i dla sąsiednich powiatów pierwszorzędne znaczenie.

Tej to okoliczności przypisać należy, że Wydział powiatowy brzeski wycężał od szeregu lat wszystkie swoje siły, aby uczynić zadość słusznym żądaniom stron interesowanych. To też budując częściowo i bez szczegółowych planów i kosztorysów drogi, mniemał Wydział powiatowy, że przyręczone przez Wydział krajowy dla poszczególnych dróg subwencje staną się płynne, jak skoro drogi te w ślad wymogów instrukcyi LW. 3326/90. zostaną wykończone.

Nadzieja ta jednak zawiodła, gdy się pokazało, że fundusz krajowy a posteriori do budowy danej drogi się nie przyczyni, jeżeli dotyczący Wydział powiatowy wszystkim wymogom okólnika z dnia 22. grudnia 1882 r. LW. 51.432 zadość nie uczyni.

Z tych powodów wystosował Wydział powiatowy brzeski w roku ubiegłym petycję do Wysokiego Sejmu o uwzględnienie braku niektórych formalności, zawartych w powołanym powyżej okólniku i przyznanie subwencji na wybudowanie już drogi w wysokości 40% ogólnych kosztów budowy, oraz podniesienie przyznanego już zasiłku na budowę drogi Radłów—Miechowice małe z kwoty 4.000 zł. na 6.000 zł.

Petycja ta jednak nie została przez Wysoki Sejm załatwioną, lecz odesłaną do Wydziału krajowego, który reskryptem do l. W. Kr. 16.136/98 prośbę tę odmownie załatwił, tłumacząc się brakiem funduszków.

Obecnie wnosi Wydział powiatowy brzeski ponowną prośbę tak co do udzielenia przyręczonej a niepodjętej subwencji na wybudowane już drogi, jak również i co do przeznaczenia wyższych subwencji na drogi, których szczegółowe plany i kosztorysy zostaną niebawem Wydziałowi krajowemu do zbadania przedłożone.

Komisya drogowa sądzi, że uwzględnienie prośby o przyznanie zasiłku z funduszu krajowego na drogi, których budowa została już skuteczną jest w obec licznych wymagań ze strony powiatów i szczupłości funduszu subwencyjnego niemożliwe. Natomiast jest zdania, że powiat brzeski z powodu znacniejszych nakładów, łożonych na poprawę komunikacyi i nadmiernego obciążenia budżetu wydatkami na cele dróg gminnych (w bieżącym roku 24%), zasługuje na przyznanie mu wydatniejszej subwencji.

Z tych powodów Komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Nad petycją Wydziału powiatowego w Brzesku o przyznanie mu subwencji na wybudowane już drogi Sejm przechodzi do porządku dziennego.

2. Petycją zaś o przyznanie wyższej subwencji na wybudować się mające drogi w powiecie brzeskim, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia po myśli okólnika z dnia 22. grudnia 1882 r. LW. 51.432.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje punkt I, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje punkt II., zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Z kolei następuje sprawozdanie komisji drogowej o petycyi Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu w przedmiocie budowy drogi krajowej Chawłowice-Pysznica i uznania za krajową drogi powiatowej Tarnobrzeg - Majdan, tudzież o petycyi Wydziału powiatowego w Nadwornie o uznanie za krajową drogi Nadworna-Markowce.

Sprawozdawca p. Urbański ma głos.

Sprawozdawca p. Urbański (czyta):

Ls. 115/99.

Sprawozdanie

komisji drogowej o petycyach: I. Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu w przedmiocie zbudowania drogi krajowej Chawłowice Pysznica i ukrajowienie drogi powiatowej Tarnobrzeg-Majdan.

II. Wydziału powiatowego w Nadwornie o ukrajowienie drogi Nadworna Markowce.

Wysoki Sejmie!

Uchwałę Wys. Sejmu z dnia 29. grudnia 1898, odesłane zostały do komisji drogowej, petycje Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu, o zbudowanie i uznanie za krajową drogi z Chawłowic do Pysznicy 35 klm. długiej i ukrajowienia drogi powiatowej zbudowanej przy pomocy subwencji krajowej, Tarnobrzeg-Majdan 21.5 długości mającej, uchwałę zaś z 29. grudnia z. r. przekazaną została komisji drogowej, petycja Wydziału powiatowego w Nadwornie o ukrajowienie drogi Nadworna-Markowce, również przy pomocy funduszków krajowych budowanej.

Komisya drogowa przedewszystkiem podnieść musi, że Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 8. lutego 1898 powziął następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w myśl §. 2. ustawy drogowej z 5. lipca 1897,

sprawę uznania jako krajowych tych dróg, których znaczenie jest ogólne, sięgające po za granice pojedynczych powiatów, pod ścisłą wziął rozwagę i na najbliższej sesji sejmowej przedłożył sprawozdanie wraz z dotyczącymi wnioskami“.

Wskutek tej uchwały wszystkie petycje o ukrajowienie i budowę dróg krajowych a zatem i powyższe, powinny być odesłane Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia w myśl uchwały Sejmowej wyżej wymienionej.

Z tego powodu komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycje Wydziałów powiatowych w Tarnobrzegu i Nadwórnie w przedmiocie zbudowania drogi krajowej Chawłowice-Pysznica i ukrajowienie dróg Tarnobrzeg-Majdan, również Nadwórna-Markowce, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia w myśl uchwały sejmowej z 8. lutego 1898.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Z kolei następuje: Sprawozdanie komisji drogowej z petycji gminy Dobra szlachecka o dozwole nie poboru opłat mytnicznych od przewozu na Sanie.

Sprawozdawca p. Urbański ma głos.

Sprawozdawca p. Urbański (czyta):

Ls. 636.

Sprawozdanie

komisji drogowej z petycji gminy Dobra szlachecka o dozwole nie poboru opłat mytnicznych od przewozu na Sanie.

Wysoki Sejmie!

W petycji l. s. 636. uprasza gmina Dobra szlachecka w powiecie dobromilskim położona, o dozwole nie poboru myta od przewozu na Sanie.

Z uwagi, że petenci nie przedłożyli niezbędnych allegatów, wymienionych w okólniku Wydziału krajowego z dnia 17. grudnia 1897, l. 78.453, z uwagi dalej, że wszystkie petycje o udzielenie koncesji na pobór myta powinny być przez Wydział krajowy naprzód zbadane, komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję gminy Dobra szlachecka o koncesję na pobór myta na rzece Sanie, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia sprawozdania z wnioskiem na najbliższej sesji sejmowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje

wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Z kolei następuje: Sprawozdanie komisji drogowej z petycji gminy i obszaru dworskiego w Zarwanicy o przedłużeniu koncesji na pobór myta mostowego na rzece Strypie.

Sprawozdawca p. Urbański ma głos.

Sprawozdawca p. Urbański (czyta):

Ls. 656.

Sprawozdanie

komisji drogowej z petycji gminy i obszaru dworskiego w Zarwanicy o przedłużeniu koncesji na pobór myta mostowego na rzece Strypie.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 27. lutego b. r. przekazaną została petycja gminy i obszaru dworskiego w Zarwanicy w powiecie podhajeckim położonej, komisji drogowej.

W petycji tej upraszają petenci o przedłużenie koncesji na pobór myta mostowego na rzece Strypie na dalszych pięć lat.

Z uwagi, że w myśl §. 9. obowiązującej ustawy drogowej przedłużenie koncesji na pobór myta należy do kompetencji Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję gminy i obszaru dworskiego w Zarwanicy l. s. 656 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Z kolei następuje: Sprawozdanie komisji drogowej z petycji Rady gminnej w Wysoce o uznanie drogi gminnej z Wysokiej do Łańcuta za drogę I. klasy.

Sprawozdawca p. Urbański ma głos.

Sprawozdawca p. Urbański (czyta):
Ls. 594/99.

Sprawozdanie

komisji drogowej z petycji Rady gminnej w Wysoce o uznanie drogi gminnej z Wysokiej do Łańcuta prowadzącej, za drogę I. klasy.

Wysoki Sejmie:

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 27. lutego b. r. odesłaną została petycja gminy Wysoka w powiecie łańcuckim położonej, do komisji drogowej.

W petycji tej uprasza Rada gminna o uznanie drogi gminnej z Wysokiej do Łańcuta prowadzącej za drogę I. klasy.

Zważywszy, że stosownie do §. 4. ustawy drogowej z 5. lipca 1897, wyłącznie Wy-

dział krajowy na wniosek Wydziału powiatowego może uznać drogę gminną za drogę I. klasy, komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę Rady gminnej w Wysoce I. s. 594, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głos nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Z kolei następuje: Sprawozdanie komisji sanitarnej o petycyi Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego we Lwowie w sprawie zaprowadzenia kontroli nabiału sprzedawanego po miastach.

Sprawozdawca p. **Trzecieński** ma głos.

Sprawozdawca p. **Trzecieński** (czyta):

Ls. 1318.

Sprawozdanie komisji sanitarnej o petycyi Towarzystwa gospodarczego galicyjskiego we Lwowie w sprawie zaprowadzenia kontroli nabiału, sprzedawanego w miastach.

Wysoki Sejmie!

Towarzystwo gospodarcze galicyjskie we Lwowie w petycyi z dnia 13. marca 1899. obszernie i wyczerpująco uzasadnionej domaga się postanowień przeciw sprzedaży w miastach fałszowanego nabiału. Komisya sanitarna uznając poruszoną sprawę za nader ważną, powołuje się na słuszne wywody patentów i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby jak najrychlej opracował instrukcyę kontroli nabiału sprzedawanego w miastach.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby na podstawie ustawy przeciw fałszowaniu artykułów żywności pociągał do surowej odpowiedzialności fałszujących mleko.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). -Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje punkt I. wniosku komisji, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty. Kto przyjmuje punkt II., zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Z kolei następuje: Sprawozdanie komisji drogowej o petycyi Wydziału powiatowego w Jarosławiu w przedmiocie wypłaty subwencji z funduszu krajowego na budowę dróg.

Sprawozdawca p. **Olpiński** ma głos.

Sprawozdawca p. **Olpiński** (czyta):

Sprawozdanie

komisji drogowej o petycyi Wydziału powiatowego w Jarosławiu w przedmiocie wypłaty Wydziałowi powiatowemu zaległej sub-

wencji krajowej w kwocie 6.431 zł. i aby na przyszłość udział subwencji krajowej zastosowany był do udziału Wydziału powiatowego przynajmniej w stosunku 50% kosztów budowy z wyjątkiem tych dróg, które się buduje przy pomocy funduszy rządowych.

Wysoki Sejmie!

Wydział powiatowy w Jarosławiu wniósł do Wys. Sejmu petycyę o wypłacenie zaległej subwencji krajowej w kwocie 6.431 zł. Zaległość ta ma pochodzić z tytułu przyrzeczonych subwencji na drogi w powiecie jarosławskim, a jeszcze w całości nie pobranych. I tak:

a) dla drogi Eruchnik - Kańczuga 50% kosztów budowy 8.954 zł.

subwencya udzielona wynosi 7.500 zł.

przeto należy się jeszcze Wydziałowi powiatowemu 1.454 zł.

b) dla drogi Jarosław-Rokietnica 50% kosztów budowy 11.535 zł.

subwencya udzielona wynosi 10.900 zł, należy się jeszcze 635 zł.

c) dla drogi Węgierka - Krzywca 50% kosztów budowy 11.404 zł.

subwencya udzielona 9.500 zł.

należy się jeszcze 1.904 zł.

d) Łazy, Nowa Grobla 30% kosztów budowy 3.438 zł.

subwencya udzielona 1.000 zł.

należy się jeszcze 2.438 zł.

czyli razem 6.431 zł.

Wreszcie prosi Wydział powiatowy Wys. Sejm, aby na przyszłość udział subwencji krajowej zastosowany był do udziału Wydziału powiatowego przynajmniej w stosunku 50% kosztów budowy z wyjątkiem tych dróg, które się buduje przy pomocy funduszy rządowych.

Zważywszy, że Wydział krajowy nie może udzielać subwencji dla dróg od razu w takiej wysokości, w jakiej strony żądają, lecz musi zastosować się do funduszu krajowego drogowego. A że, utworzony przez Wysoki Sejm, zakładowy fundusz pożyczkowy drogowy, jest za szczupły, aby wszystkich zgłaszających się o subwencyę krajową zaspokoić, więc Wydział krajowy — zupełnie słusznie — celem sprawiedliwego obdzielenia proszących, rozkłada udzieloną subwencyę, na tak zwane raty subwencyjne.

Wydział krajowy musi się zastosować ściśle do raz wyznaczonych rat subwencyjnych, — w przeciwnym bowiem razie przekroczyłby granice utworzonego funduszu krajowego pożyczkowego drogowego i nie byłby w stanie zobowiązaniom sprostać.

Opierając się na powyższem zapatrywaniu, wnosi komisya drogowa:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją l. 543. Wydziału powiatowego w Jarosławiu Sejm przechodzi do porządku dziennego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu. (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Porządek dzienny jest wyczerpany. Proszę p. sekretarza o odczytanie złożonych interpelacyj i wniosków.

Sekretarz p. **Urbański** (czyta):

Ls. 1922/99.

Wniosek.

Zważywszy, iż rozporządzenie Cesarskie z 9. lipca 1898, którem z mocy postanowienia §. 3. l. 1. ustawy z 20. czerwca 1888 o podatku spożywczym od wódki, przedłużone zostały normy, zawarte w ustawach z 4. sierpnia 1891 i 1895 roku, dotyczące indywidualnego rozdziału kontyngentu wódczanego, gaśnie z upływem kampanii gorzelnianej 1898/9 roku.

Zważywszy następnie, że w myśl powołanej ustawy z 20. czerwca 1888, o podatku spożywczym od wódki, dalsze uregulowanie indywidualnego rozdziału kontyngentu (Regelung der individuellen Vertheilung der Alkoholmenge, welche in dem im Reichsrathe vertretenen königreichen und Ländern von der unter die Consumabgabe fallenden Brennereien zum niedrigen Satze dieser Abgabe in je einer Betriebsperiode erzeugt werden darf) w ciągu b. r. nastąpić musi i prawdopodobnie normalny okres czasu t. j. lat 4 obejmie.

Zważywszy w końcu, iż dziś obowiązujące normy o indywidualnym rozdziale kontyngentu wódczanego wcale nie uwzględniają gorzelní rolniczych, powstałych podczas ostatniego okresu rozdziału kontyngentu, a przeto rozszerzenie tego niemal jedyne w kraju naszym przemysłu rolniczego wręcz uniemożliwiają.

Sejm wzywa c. k. Rząd:

By w projekcie, dotyczącym uregulowania indywidualnego rozkładu kontyngentu wódczanego na dalszy okres, rozpoczynający się z kampanią gorzelnianą r. 1899/1900, względnie przy ustanowieniu i nadaniu rzeczonych norm, zapewnił rolniczemu gorzelniom tak nowo powstałym a tylko częściowo, lub wcale nieuposażonym stałym kontyngentem, jak niemniej gorzelniom rolniczemu nowo powstać mogącym, odpowiedni ich produkcji rolniczej kontyngent wódczany, jednakże bez naruszenia istotnie wykonywanego prawa przez istotniejsze już gorzelnie rolnicze co

do ilości ich wyrobu wódki, w granicach dotychczasowego kontyngentu.

Lwów 18 marca 1899.

Wnioskodawca:

Abrahamowicz.

Wojciech Dzieduszycki, Kozłowski, Brunicki, Karol Dzieduszycki, Stecki, Kraiński, Stadnicki, Zaleski, Jaworski, Schnell, Dąbski, Górski, Horodyski, Viviem, Szeliski, Theodorowicz, M. Torosiewicz.

Marszałek. Pierwsze czytanie tego wniosku umieszczę na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

Sekretarz p. **Urbański** (czyta):

Ls. 1920.

Interpelacya

do JW. Pana Komisarza rządowego.

Od szeregu lat podnoszą się głosy tak w Radzie Państwa, jakoteż i w Sejmach za zniesieniem loteryi liczbowej owego demoralizującego wyzysku bez mała wszystkich warstw ludności.

Nałóg w jaki się wyradza chęć łatwego zysku doprowadza stawiających na loteryę do kryminału.

W obec tego zapytują podpisani c. k. Rząd:

Czy i kiedy zechce znieść tę demoralizującą instytucyę, która jest prawdziwym nieszczęściem dla ludności całego państwa i kraju?

Interpelant:

Styła.

Data, Szwed, Wójcik, Warzecha, Kramarczyk, Dr. Olpiński, Milan, Potoczek, Dr. Bernadzikowski, Średniawski, Krempa, Bojko, Hamorak, Niebyłowicz.

Ls. 1921.

Interpelacya

do Wydziału krajowego.

Przed dwunastu laty uregulowany w powiecie Mieleckim został dopływ, którym się zajęła spółka Chorzelowska, a przewodniczącym teje był śp. Jan hr. Tarnowski z Chorzelowa.

Kanał ten idzie dwoma odnogami od Złotnik i Chorzelowa, łączy się w Borkach nizeńskich a wpada pod Zadzusznikami do Wisły.

Od czasu regulacji dopływu wspomnianego do dziś nie starano się takowego pogłębić, rów ten tak ogromnie zalazł, że przy najmniejszym zbioru wody wylewa gospodarzom na grunta pobrzeżne i niszczy ziemio-płody.

Gminy: Złotniki, Chrząstów, Chorzelów-Brzyśce, Borki nizińskie, Kliszów, Młodochów, Krzemienica, Roźniaty, Kęblów etc. spłaciły

z górą 20 tysięcy konkurencji na wspomniany kanał, który prawie w zupełności zamulony, zarosnięty, bez użytku jest dla tychże.

Nadmienić wypada, że wspomniana powyżej spółka wodna pod przewodnictwem hr. Tarnowskiego do dziś nie złożyła rachunków z dotyczącej regulacji.

Zważywszy, że zaniechanie odczyszczania lub zgłębiania wziętych do konkurencji wodnej dopływów ustawowo w przeznaczonym czasie, doprowadza do dawnego stanu rzeczy, ludność okoliczna zostaje narażona na te same katastrofy elementarne z wylewu wód wynikię, jakie bywały przedtem.

Zważywszy, że pozostawienie i ściąganie konkurencji od kontrybuentów bez złożenia rachunków jest nie na miejscu, z czego wynika, że ludność włościańska gubi zaufanie do władz autonomicznych.

Zapytujemy się Wydział krajowy czyby nie należało jak najspieszniej a jeszcze w roku 1899 z wioską przystąpić do oczyszczenia i zgłębiania dopływu wspomnianego, dania tamtejszej ludności zarobku i uchylić dotyczące gminy od szkód wodnych, nadto wezwać zarząd spółki do złożenia obrachunku.

Lwów dnia 17. marca 1899.

Interpelant.

Krempa.

Milan, Wójcik, Bernadzikowski, Styła, Średniawski, Okuniewski, Kramarczyk, Bojko, Warzecha, Hamorak, Ostapczuk, Szwed, Data, Niebyłowicz.

Marszałek. Interpelację tę odstąpię p. komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. **Urbański** (czyta):
Ls. 1919/99.

Interpelacja

do JWielm. Pana Komisarza rządowego!

Jan Mączka z Zaleszan, powiatu Tarnobrzkiego, zadzierzał dwa myta na drodze krajowej Dembica-Nadbrzezie w Miechocinie i Zaleszanach z d. 1. stycznia 1898 za łączną sumę 2085 zł. w. a.

Kwotę tę wypłaca z góry miesięcznie a w razie niewypłacalności liczy sobie 10% Wydział krajowy.

Jan Mączka według obliczenia corocznie dopłaca na obu szlabantach kwotę 463 złr. przez co wniósł zażalenia kilkakrotnie do ck. Starostwa w Tarnobrzegu, że żyd właściciel dworów Kaimowa i Machowa, Mojżesz Hauser objeżdża rogatkę, czem wyrządza wielką stratę mytnikowi, a mimo wniesionych podań w marcu 1898, w lipcu, wrześniu i grudniu 1898 roku do dziś nie ma stanowczego załatwienia.

Na zażalenie mytnika Wydział Rady pow. odesłał tę sprawę do ck. Starostwa, imieniem którego ck. komisarz Matjas powiedział Janowi Mączce „by się pogodzić, a gdyby się nie pogodził to przegra“, bo według zdania urzędnika wspomnianego, zanim Mojżesz Hauser płacić może, musi jechać 7 kilometrów drogą.

Oświadczenie to powiedział ck. komisarz Matyas wobec obywateli gmin sąsiednich: Motycza, Zbydniowa, Zaleszan, którzy w ślad za Mojżeszem Hauserem postanowili szlabant objeżdżać, co jest rzeczywistym faktem

Nadmienić wypada, że c. k. komisarz broni Mojżesza Hausera, lubo wykonywanie ustaw jest zasadnicze dla tego, bo polowanie w lasach właściciela ćworów jest dla p. Matjasa rozrywką, za którą płaci Jan Mączka swą krzywdą.

Zważywszy, że niezadowolaniem rekur-sów, podań, prośb ze strony władzy politycznej w swoim czasie, wyrządza się nieznośną krzywdę stronom interesowanym a przez to gubi się zaufanie obywateli do Rządu.

Zapytujemy JW. Pana komisarza rządowego, czyby nie należało pouczyć władze podwładne o wykonywaniu ustaw, w kierunku załatwiania podań w ekshibicje ck. Starostwa w Tarnobrzegu zalegających, a jak się da wytłumaczyć postępowanie c. k. komisarza Matjasa, który dalej jeszcze dozwala i pomaga Mojżeszowi Hauserowi obchodzić ustawę na niekorzyść mytnika, opłacającego rocznie 2085 zł. w. a.

Lwów, dnia 18. marca 1899.

Interpelujący:

Fr. Krempa.

Szwed, Okuniewski, Ostapczuk, Data, Warzecha, Niebyłowicz, Milan, Wójcik, Kramarczyk, Bernadzikowski, Styła, Bojko, Średniawski, Hamorak.

Marszałek. Interpelację tę odstąpię Wydziałowi krajowemu.

Sekretarz p. **Urbański** (czyta):
Ls. 1018./99

Interpelacja

do JWielmożnego Pana Komisarza rządowego!

Regulacja Nowego Brnia w powiecie Dąbrowskim, zmusiła strony konkurujące do poniesienia olbrzymich ofiar pieniężnych, pod których ciężarem wielu gospodarzy zostało kompletnie zrujnowanych, wielu zaś zadłużyło się w niesłychany sposób. Ofiary te znosnymi jeszcze być mogą tym rolnikom, którzy z tej regulacji jakie takie korzyści odnieść mogą, ale są stokroć nieszczęśliwsi ci rolnicy, którzy na spółkę wydali wysokie kwoty, a którzy się dokończenia tej regula-

cyi nie mogą doczekać, a którym woda ścisniona w rzece w góry, rozlewa się corocznie po gruntach i niszczy plony doszczętnie.

Gminy, które są tak nieszczęśliwe i zrujnowane z powodu niedokończonej regulacji są przede wszystkim: Zabrze, Suchy grunt, Małec, Radgoszcz i inne. Ruina ta powtarza się corocznie po lada większym deszczu, a szczególnie rzeczka „Upust“ będąc nieuregulowaną, przyprowadza gospodarzy do kija żebraczego, a co się uda zebrać z gruntu, niechybnie zabierze Urząd podatkowy, przez swych egzekutorów.

Wysoki Rząd krajowy, obojętnie patrzy widać na nędzę tylu nieszczęśliwych, bo sprawa ta przedłuża się w nieskończoność z jego winy na szkodę ludu a i samego rządu, gdyż roboty wprzód wykonane, takim nakładem w wielu miejscach poszły na zniszczenie i gdy Wysoki Sejm już dawno uchwalił przypadły na kraj datki, to Wysoki Rząd nic w tej sprawie dotąd nie robi.

Zważywszy, że Wysoki Rząd ma obowiązek w tym wypadku nieść pomoc tym, od których się podatku bezwzględnie domaga.

Zważywszy, że sprawa jest bardzo piekąca i że każdy dzień naraża rolników na nieobliczalne straty, a roboty już koło Nowego Brnia wykonane, coraz bardziej niszczej,

podpisani zapytują Wysoki c. k. Rząd:

I. Czy nie uważa za stosowne ulitować się nareszcie nad nieszczęśliwymi rolnikami, których ta klęska dotyczy?

II. Czy nie przystąpi już w tym roku do dokończenia regulacji Nowego Brnia w powiecie Dąbrowskim przynajmniej gdzie tego jest najgwałtowniejsza potrzeba.

Lwów dnia 17. marca 1899.

Interpelujący:

Jakób Bojko.

Wójcik, Średniawski, Styła, Data, Bernadzowski, Bednarski, Soleski, Warzecha, Żardecki, Krempa, Okuniewski, Hamorak, Szwed, Kulczycki, Ostapczuk, Klemensiewicz, Olpiński, Słotwiński.

L. s. 1917.

Interpelacya.

Do JWielmożnego Pana Komisarza rządowego.

Przez niedokładne wykonywanie ustawy o włoścogostwie, rozpowszechnia się w naszym kraju coraz większe próżniactwo, co jeżeli tak dalej będzie stanie się z czasem klęską dla naszego kraju. Pomijam w tym wypadku nadzwyczajne ubóstwo przez opuszczenie familijne, pomijam kalectwo bo według ustawy każda gmina obowiązana jest przynależne do tejże gminy ubóstwo wspierać. Nie mogę jednak pominąć włoścogostwa cyganów,

którzy nasz kraj zamieszkali, a nawet już w obecnym czasie dla poszczególnych gmin i powiatów stali się klęską.

Zważywszy, że ta kasta narodowości cygańskiej, która nie przez nadzwyczajne ubóstwo, nie przez brak zdrowia, ale przez wprowadzenie takiego zwyczaju próżniactwa w swojej kaście, pomimo zdolności do pracy, nic nie robi, nawet swoje młode pokolenie, które coraz silniej wzrasta do tego przyzwyczajaja. Zważywszy, że ludzie ci cyganami zwani o jałmużnę prawie nie proszą, lecz w sposób nieświadomy zabierają, lub odgrażając się w różne sposoby ludności wiejskiej, wymuszają i wyludniają, co tylko mogą. Zważywszy, że ten naród żywi się też i mięsem z padłych zwierząt, które nieraz na zaraźliwe choroby giną, że ci cyganie po zakopaniu padliny wykopują, zabierają nożami, a resztki zostawiają nie zakopane, zabrane ścierwo niosą w płachtach przeciekających bez najmniejszej ostrożności, przez które zarazek łatwo dostać się może na drogę, którą na pastwisko włościanie bydło przepędzają, co się też i zaraza przez to więcej rozszerza. Zważywszy, że c. k. żandarmerya zniechęcona aresztowaniem jednych i tych samych ludzi prawie co trzeci dzień, patrzy zdaleka nie chce się spotkać a nawet c. k. sądy przez pisanie protokołów i opiekowanie się życiem tych włoścogów, wypuszcza winnych bezkarnie.

Zapytują podpisani c. k. komisarza rządowego!

Czyby nie należało wysłać okólniki do wszystkich władz politycznych w kraju, ażeby te wydały polecenie do wszystkich c. k. posterunków żandarmeryi, jako też i wszystkich Zwierzchności gminnych o jak najściślejszym wykonywaniu ustaw, z drugiej strony polecenie sądom o ile tylko ustawa pozwala najsurowsze karanie winnych za włoścogostwo.

Lwów d. 17. marca 1899.

Interpelant:

Milan.

Okuniewski, Styła, Ostapczuk, Średniawski, Krempa, Wójcik, Bojko, Dr. Bernadzowski, Niebyłowiec, Data, Hamorak, Kra-

L. s. 1916/99

Interpelacya

do JW. Pana komisarza rządowego!

W gminie Klęczanach powiatu Ropczyckiego postarali się włościanie o sklepik kółka rolniczego, do którego postanowili także postarać się o sprzedaż tytoniu i tabaki.

Na 1200 ludności w powyż wspomnianej gminie posiada żyd w oddaleniu 600 metrów od wsi trafikę w zupełności w niedogodnym miejscu, przez które oddalenie robi odbiorcom tytoniu trudności, a Skarbowi stratę.

Włościanie w Kółku rolniczem postanowili od żyda tytoniu i tabaki nie pobierać z przytoczonych okoliczności, a przez to wnieśli podanie do c. k. Dyrekcyi Skarbu w Rzeszowie, w celu uzyskania trafiki na imię jednego z członków, a na korzyść kółka, na które to otrzymali odmową odpowiedź.

C. k. Dyrekcyja Skarbu załatwiła w ten sposób i w innych gminach powiatu ropczyckiego, motywując odmowę tem, że nie wymaga konieczność konsumentów gminy a Państwo nie miałyby z tego żadnych korzyści; jednak ten powód nie może być uzasadnionym, gdyż jeżeli tyle jest w gminie ludności, a trafika obecna w rękach żydowskich nie może się poszczycić ani przystępnnością, ani zaufaniem, istny tedy dowód, że wtedy Państwo na tem traci, a konieczność tego wymaga, by Kółku rolniczemu w Kłęczanach na imię jednego, sprzedaż tytoniu i tabaki dozwolnić.

Drugim faktem odnoszącym się do trafik w Galicyi jest tak zwane niemieckie „Tabaksbestelluug“, zamiast otrzymywać się należącego po polsku „Zamówienia wyrobów tytoniowych.“

Jeżeli tedy żyjemy jako Polacy w polskim kraju, powinien tedy język ojczysty być wszędzie, na pocztach, żandarmeryi, trafikach cłach, przy obstalowywaniu tabaki i tytoniu używany, bez posługiwania się językiem niemieckim, którego ludność Polska nie rozumie a mająca przewagę w Galicyi.

Zważywszy, że przed wszystkimi innymi trafikami żydowskimi powinno mieć pierwsze miejsce w udzielaniu konsensów Kółka rolnicze.

Zważywszy, że w uzupełnieniu tak zwanego „Tabaksbestellung“ robi się Polakom ogromne trudności.

Zapytujemy JWPana Komisarza Rządowego primo: czyby nie należało w udzielaniu pozwolenia sprzedaży tytoniu i tabaki dla Kółka rolniczego w Kłęczanach i innych powiatu Ropczyckiego postąpić względnie; secundo: wprowadzenie w zamówieniach zamiast niemieckiego tak zwanego „Tabaksbestellung“, by te były wydawane w języku jako najprzystępniejszym polskim.

Lwów d. 19. marca 1899.

Krempa
Interpelant.

Milan, Dr. Bernadzikowski, Styła, Wójcik, Data, Średniawski, Okuniewski, Kramarczyk, Ostapczuk, Warzecha, Szwed, Hamorak, Bojko, Niebyłowicz.

L. s. 1915.

Interpelacya
do JW. Pana Komisarza rządowego
we Lwowie.

Podpisani niżej zapytują, czy wiadomo Wys. Rządowi jak wielkie i nieobliczone szkody wyprawia corocznie rzeka Skawa w okolicy miasta Zatora, a szczególnie w latach mokrych i ulewnych tak dalece, że oprócz szkód elementarnych, czynionych na nadbrzeżnych gruntach, grozi powoli ruiną samemu starożytnemu grodowi książęcego miasta Zatora i czy Wys. Rząd nie byłby skłonny na razie przynajmniej w obrębie miasta Zatora jak najrychlej zarządzić uregulowanie koryta rzeki Skawy?

Lwów dnia 17. marca 1899.

Interpelujący:
Kramarczyk.

Ostapczuk, Krempa, Data, Milan, Hamorak, Średniawski, Karol Dzieduszycki, Warzecha, Wójcik, Szwed, Barwiński, Potoczek, Niebyłowicz, Trzeciecki.

Marszałek. Interpelacye te odstąpię p. komisarzowi rządowemu.

Następne posiedzenie odbędzie się w poniedziałek dnia 20. bm. o godz. 10. przed południem z następującym porządkiem dziennym (czyta):

1. Pierwsze czytanie wniosku p. Abrahamowicza w przedmiocie indywidualnego rozkładu kontyngentów wódczanego na dalszy okres.

2. Sprawozdanie komisji szkolnej o przedłożonym przez c. k. Rząd projekcie ustawy o szkołach realnych.

Sprawozdawca p. Pilat.

3. Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem komisji dla reformy wyborczej w przedmiocie częściowej zmiany Statutu krajowego i Sejmowej ordynacji wyborczej.

Sprawozdawca p. Górski.

4. Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku p. Karatnickiego w sprawie uzupełnienia Statutu krajowego postanowieniem, że wybrani na posłów urzędnicy i funkcyonaryusze publiczni nie potrzebują urlopu do wykonywania mandatu poselskiego.

Sprawozdawca p. Karatnicki.

Uwaga. Do powzięcia uchwały w sprawach pod 3. i 4. wymagana jest obecność $\frac{3}{4}$ wszystkich członków Sejmu i większość $\frac{2}{3}$ obecnych.

5. Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych i o szkole ogrodniczej w Tarnowie.

Sprawozdawca p. Lubomirski.

6. Sprawozdanie komisji kolejowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie powiększenia kapitału akcyjnego kolei miejscowej Łupków-Cisna.

Sprawozdawca p. Vivien.

7. Sprawozdanie komisji kolejowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego co do zmiany i uzupełnienia postanowień uchwały sejmowej z 15. lutego 1897 co do poparcia kolei Przeworsk-Bachórz (Dynów).

Sprawozdawca p. Binder.

8. Sprawozdanie komisji kolejowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie powiększenia kapitału akcyjnego kolei lokalnej Trzebinia-Skawce o 200.000 zł. i zakupna istniejącej kolei górniczej Trzebinia-Siersza.

Sprawozdawca p. Czecz.

9. Sprawozdanie komisji sanitarnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie uznania potrzeby budowy nowego domu administracyjnego przy szpitalu powszechnym w Zółkwi i przyznania subwencji krajowej w wysokości połowy kosztów tej budowy.

Sprawozdawca p. Jabłoński.

10. Sprawozdanie komisji sanitarnej o wniosku p. Okuniewskiego w przedmiocie założenia szpitala w Żabiu.

Sprawozdawca p. Jabłoński.

11. Sprawozdanie komisji sanitarnej o petycji Maryi Zielińskiej, wdowy po dr. Tadeuszu Zielińskim, lekarzu okręgowym w Podbużu o wyznaczenie stałej płacy rocznej.

Sprawozdawca p. Jabłoński.

12. Sprawozdanie komisji drogowej o petycji Wydziału powiatowego w Rzeszowie co do podwyższenia subwencji krajowej na budowę drogi gminnej Miłocin-Brntkowice-Budy z 35% na 50%.

Sprawozdawca p. Gnoiński.

13. Sprawozdanie komisji drogowej o petycjach Wydziału powiatowego w Dobromilu i oddziału Towarzystwa gospodarskiego w Przemyślu w sprawie przełożenia drogi krajowej Przemyśl-Sanok między Olszanami a Kępakiem.

Sprawozdawca p. Gnoiński.

14. Sprawozdanie komisji górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Sprawozdawca p. Wiśniewski.

15. Sprawozdanie komisji drogowej o petycji p. Waleryana Wolskiego, etatowego pisarza Wydziału krajowego, o policzenie lat służby.

Sprawozdawca p. Wiśniewski.

16. Sprawozdanie komisji drogowej o petycji Wydziału powiatowego w Złoczowie w sprawie przyznania subwencji krajowej na budowę drogi powiatowej Złoczów-Dunajów.

Sprawozdawca p. Wiśniewski.

17. Sprawozdanie komisji drogowej o petycji gmin Dźwinogród i Szolomyja w przedmiocie budowy drogi od granicy Dawidowa przez Szolomyję do Dźwinogrodu.

Sprawozdawca p. Ochrymowicz.

18. Sprawozdanie komisji prawniczej o petycji gminy Chyrów w sprawie usunięcia niezgodności oznaczenia numerowego domów w księgach gruntowych i aktach podatkowych.

Sprawozdawca p. Karatnicki.

Marszałek. Następne posiedzenie zatem w poniedziałek o godz. 10 rano.

Posiedzenie zamykam.

Kom. posiedzenia o godzinie 12 minut 45 po południu.